

MATURITNÝ OKRUH 27

KOMUNIKÁCIA

komunikácia = ústne alebo písomné sprostredkovanie informácií rečou

informácia = myšlienkový obsah, ktorý odosielateľ oznamuje prijímateľovi, má rôznu podobu – od jednoduchej správy až po komplikované literárne dielo

Každá informácia sa odohráva v komunikačnej situácii, na ktorú sa môžeme pýtať otázkami:

- × **Kto?** (autor)
- × **Čo?** (obsah)
- × **Komu?** (adresát)
- × **Prečo?** (cieľ, účel)
- × **Ako?** (štýl)
- × **Kde?** (prostredie)

Druhy komunikácie

- × **verbálna komunikácia** (ústna, písomná)   - **priama komunikácia**
- × **neverbálna komunikácia**   - **nepriama komunikácia**: cez techniku

- **bežná komunikácia**   - **monologická komunikácia**
- **oficiálna komunikácia**   - **dialogická komunikácia**

1. Verbálna komunikácia

- Slovná, využívame reč

Dialóg – rozhovor medzi 2 a viacerými osobami

Replika – Výpoveď hovoriaceho v dialógu

2. Neverbálna komunikácia

- Bez slov, je to reč tela

a/zrakový kontakt

b/ mimika – pohyby tváre

c/ gestikulácia – pohyby rúk

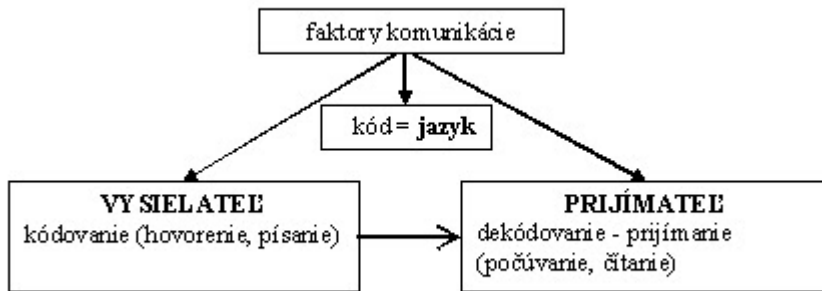
d/ posturika – postoj a držanie tela

e/ proxemika – vzdialenosť medzi hovoriacimi

f/ haptika – dorozumievanie pomocou dotykov – pohladenie, podanie rúk, bozk

g/ úprava zovňajšku

Komunikačný reťazec

- ✓ **autor (komunikant 1)** = vytvára a odosiela informáciu, *kódovanie*
- ✓ **komunikát** = písaná alebo ústna informácia
- ✓ **prijímateľ (komunikant 2)** = prijíma informáciu, *dekódovanie*
- ✓ **kód** = jazyk
- ✓ **komunikačný kanál** = prekonanie vzdialenosti medzi účastníkmi komunikácie, *vzduch*
- ✓ **komunikačný šum** = sťažuje prenos informácie, *hluk, nízka intenzita hlasu*

Základom úspešnej komunikácie je:

POZNÁMKA: *Toto sa nebíflite, povieťe vlastnými slovami.*

Byť v pohode, cítiť sa dobre.

Do slovného prejavu vniesť presvedčivosť, živosť a primeranú sebaistotu.

Ku každému partnerovi rozhovoru pristupovať vysoko individuálne ako k jedinečnej, nezameniteľnej osobe, a to zvlášť k ľuďom, ktorí sú menej komunikatívni, zato viacej úzkostliví, nerozhodní a nevýrazní.

Rozpoznať a pracovať s negatívnymi emóciami partnera, keď argumentuje proti nášmu tvrdeniu, namieta, pochybuje o niečom.

Pochopiť city partnera, ktorý nám v úvode rozhovoru „uštedrí“ pár slovných „polienok“ a nereagovať hneď útokom.

Mať svoje emócie naozaj pod kontrolou.

Byť veľmi vnímavý k pocitom druhého a nesmieme trpieť tzv. emočnou hluchotou.

Pri rozhovore dávame najavo svoju profesionalitu, čiže pôsobíme pozitívne: ústretovosťou, záujmom, príjemnosťou, partnerstvom, zosobnením rozhovoru, pružnosťou, otvorenosťou.

Naopak, negatívne na hovor vplýva: chlad, odmietnutie, apatia ... a pritom ťukanie do mobilu. :-D

Jazyk v súkromnej a verejnej komunikácii:

súkromná komunikácia: jazyk nemusí byť 100-percentne spisovný, môžeme využívať slang, nárečové slová, expresívne výrazy, závisí od prostredia, nálady, situácie, akú slovnú zásobu použijeme, príkladom súkromnej komunikácie je napr. rozhovor s blízkymi, súkromný telefonický rozhovor, súkromná internetová komunikácia

verejná komunikácia: komunikácia realizovaná vo verejnom prostredí, vo verejných inštitúciách, stručnejšia komunikácia, ustálené slovné spojenia, vyžaduje sa spisovnosť, nie 100-percentná subjektivnosť

Súkromná a verejná komunikácia

Súkromná komunikácia prebieha v súkromnej sfére.

Základné znaky:

- časté používanie nespisovných slov, slangových výrazov, rodinné slová, nedokončené vety,
- bohatá modalita viet – používanie rozkazovacích a opytovacích viet,
- malá vzdialenosť medzi komunikujúcimi,
- používanie výraznej gestikulácie a mimiky.

Verejná komunikácia prebieha vo verejnej sfére, v prostriedkoch masovej komunikácie.

Základné znaky:

- používanie spisovného jazyka, zdvorilostných formuliek a odborných výrazov,
- väčšia vzdialenosť medzi komunikujúcimi,
- minimálne využívanie gestikulácie a mimiky.

POZNÁMKA: V rámci maturitného okruhu uvažovať nad výhodami a nevýhodami písomnej/ústnej komunikácie!

BONUS: Čo tiež môžete použiť :-D

Jazyk sociálnych sietí

- **zriedkakedy** sa používa **interpunkcia**
- časté **nedokončené vety** a **nesúvislé konštrukcie**
- **anglicizmy**, celé repliky zložené zväčša z frazeologizmov alebo citátov (*Výckaj casu, Rome wasn't built in a day*)
- **akronymy**, v ktorých sa začiatkové písmená slov transformujú do písmen jedného slova (*FYI – For your information*)
- **skratkovité fonetické prepisy** vychádzajúce najmä z angličtiny (*for you = 4U, spät' =s5*)
- zásada „**píš, ako počuješ**“ (*fšeko je na webe*)
- rôzne **náhrady písmen** (*oxorel som*)
- časté sú slová ako *sendnúť* alebo *čeknúť*, ktoré vznikli použitím slovenskej gramatiky na prebraný odborný výraz

UMENIE. POP-POÉZIA

Druhy a žánre umenia

výtvarné umenie - maliarstvo, sochárstvo, grafika...

hudobné umenie - vokálne a inštrumentálne skladby

divadelné umenie - tragédia komédia, réžia, scénografia

slovesné umenie - literatúra - lyrika, epika, dráma

Slovesné umenie

Literatúra ako umenie

- literatúra ako slovesné umenie je jedným z najstarších a najrozvinutejších umení (začiatky v Starovekom Grécku)
- z latinského litera (písmeno)
- slovo je základným vyjadrovacím prostriedkom
  - a) **literatúra v užšom zmysle** – umelecká literatúra (texty len umeleckej povahy)
  - b) **literatúra v širšom zmysle** – je celé písomníctvo teda ja neumelecké diela napr. administratívne, vedecké, politické, náboženské, publicistické

Rozdelenie literatúry

1. **vecná literatúra** – súhrn všetkých písomných prejavov okrem umeleckej literatúry a delí sa na 3 okruhy:
  - odborné literatúry
  - publicistické literatúry
  - administratívne literatúry (písomnosti)
2. **umelecká literatúra** – vychádza z reality, ale v popredí je fantázia tvorcu
  - jej súčasťou je aj folklór – ústna ľudová slovesnosť: piesne, rozprávky, povesti, zvyky, ...
  - umeleckú literatúru poznáme pod názvom krásna literatúra (beletria) – jej cieľom je vytvárať estetické hodnoty

Umelá literatúra – slovesné diela, ktoré majú známych autorov, alebo sa zachovali v písomných literárnych pamiatkach ako napr. legendy.

Literatúru značne ovplyvnilo výtvarné umenie – najmä v období avantgárd /impresionizmus, kubizmus, ...

Funkcie literatúry

- 1.) umelecko-estetická; hodnotiaci (dielo zanecháva dojem, ktorý hodnotíme)
- 2.) výchovná; pretvárajúca (rozvoj osobnosti → humanistické poslanie)
- 3.) zábavná; rekreačná

Pop-poézia

- názov je zložený zo slov *poézia* a *pop* (z latinského *populus* – zrozumiteľný ľud)
- **piesňové texty v populárnej hudbe**
- nazývame ju aj **spievaná poézia**
- predstavuje **súčasť slovenskej poézie po roku 1945**, jej vývin **priamo súvisí s vývojom populárnej hudby**
- **populárni speváci začali zhudobňovať texty básnikov a básnici zasa začali tvoriť básne určené priamo na zhudobnenie**
- **tematika textov pop-poézie je rôznorodá** (prvá láska a túžba po nej, odpor a rebélia voči spoločenským konvenciám, túžba po voľnosti atď.), ale spája ich **najmä zobrazenie pocitov a túžob súčasného mladého človeka, pretože príjemcami populárnej hudby sú predovšetkým mladí ľudia**
- typické je aj využitie **hovorového jazyka typického pre mladú generáciu**

Známe texty básní, ktoré boli neskôr zhudobnené a naspievané:

Daniel Hevier: Jeden kabát, jedna koža, jedna tvár (TEAM)

Kamil Peteraj: Balada o poľných vtákoch (Miro Žbirka)

Jozef Urban: Vráť trochu lásky medzi nás (Money Factor)

Miroslav Válek: Jesenná láska (Miro Žbirka)

Boris Filan: Nie sme zlí (Elán)